

Landskap: Skåne Upptecknare: Pih. dr. N.-A. Bäringsén, Lund
 Härad: N. Sjöbo Berättare: Peron Olafsson, Bälingsby
 Socken: Odenbjörnga Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
 Uppteckningsår: 1958 Född år 1886 i Bälings, Odenbjörnga sn.

Lädd. s. 1.

Höstråd. s. 2-6.

Höstagille. s. 3-4.

Höstaböv. s. 5

Fiske i Bälingsjön. s. 7.

ACC. N:R M. 16360:/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sådd Sådden skedde under ugorna. 13-de uga började den 6 april. 12-uga kallades även brödlösa-uga. Det blev ingen kärne i säden om man sådde då. - 11-te uga var bra. Den som ej blev färdig att så i 11-te uga skulle svälta till 9:de ty i 10:de blev det ingen skörd. Mor sa, att i Röke var det en som sådde korn sen där var ingen uga igen (d.v.s. sedan ugetalet var utgånet). Hos sagesmannen frågade man dock ej efter ugeäkningen. I hans förvar fanns ~~en~~ en bondepraktiska ~~sax~~ .

ACC. N:R M. 16360:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Höstnad.Höstnaden började i dessa trakten omkring den 7-8 juli och de vid ogynnsam väderlek fortgå till början av september.Man kunde hösta i 4 - 5 veckor. - Bönderna behövde då "slättakarra" och "räfsesor".Ofta hade ställena någon torpare som var skyldig att göra höstadagsverke jämte sin hustru.Hemma hade vi en gammal skomakare som också brukade hjälpa till med hösten.Eftersom de gick på olika ställen kunde ställen som låg invid varandra inte hösta samtidigt ty de var beroende av samma arbetsfolk. Liar fick slättakarrarna själv hålla sig med.Liarna var av samma slag som brukades vid sädes mejningen.En ny lie brukade man hugga säd med ett par år innan den användes för att slå gräs med. Även räfsesorna fick hålla sig med egna räfsor.Men pinnar att laga rivorna med gjorde bonden själv under vintern och lämnade ut till räfsesorna.Dagsverkena varade från 4 eller $\frac{1}{2}$ 5 om morgonen till 8 om kvällen. Före arbetet åt man frukost hemma,men övriga måltider bestod bonden och maten bars ut till höstafolket och där det fanns en vacker gräsboten dukade man upp maten.Ena målet åt man på ett ställe och det andra på ett annat allt

ACC. N:R M.16360:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

eftersom höstafolket hade förflyttat sig. Kl. 9 åt man davre. Den kunde bestå av grönkål, fläsk och ärtor. Middagen kl. 12 bestod alltid av luttfisk och risgrynsgröt. Då det ofta var mycket flugor berättar sagesmannen att en gammal slättakarr en gång då han fick flugor i maten sade: Ja, släppa de låvet till så släpper ja halsen till och så svalde han flugorna med. - Efter middagen vilade man en timme och innan man åter började slå vädjade man liarna. Här för medfördes en vädjeho, bestående av en urholkad trästock, varöver en träbåge var spänd som grepe. Där fanns plats till 4-5 liter vatten. Oftast låg de på knä och vädjade. Sagesmannen har dock sett att man på somliga ställen brukade en pack med stång och klyka att fästa lien på, en s.k. get. - Vid 4ptiden på eftermiddagen serverades merafton. Den bestod av kaffe, smörgåsar och äggakaga. Arbetslönen var sistatiden 1 kr. eller 1:25 för mansdagsverke och 50 öre eller 75 öre för fruntimmersdagsverke.

Stuðdom kunde det förekomma att man anordnade höstagille och därigenom fick höstat gratis. Handlarén i Bälunge Sandéns far bru-

ACC. N:R M. 16360:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kade anordna hösttagille. Då började man hösta först på eftermiddagen men då 10 - 12 par kunde infinna sig fick man snabbt avhöstat. Efteråt följde traktering. Middag och kaffe med jöga. Sen blev det dans på logen. Någon spelman med fiol eller dragspel brukade komma och spela. Men detta var ej så allmänt.

Var det vackert väder kunde höstnaden ligga i braiorna ett par tre dagar. Kom det regn fick det vändas med smårivor. Då skulle man alltid börja vända från norr, för solens skull. Både män och kvinnor kunde utföra vändningen. Man gick 3-4 efter varandra och vände. Därefter skulle höet läggas i "häsor", så att det ej svettades då det kom in. Vid gott väder räckte det att det stod ute 4 - 5 dagar. En som hette David Gunnarsson i Bälinge var fin på att lägga upp sådana. Han blev ej färdig att köra in men kunde lägga ~~häden~~ så att häsorna kunde stå ute över vintern och inforslas först vid behov. Häsorna var avlånga. De hunda stackarna har kommit först med det odlade gräset. Då de lade ihop höhäorna använde de särskilda bärrivor. De var för klumpiga att räfsa med.

ACC. N:R M. 16360:5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Höstabör .Höstabör brukades på sagesmannens ställe i Sjöbygget under den tid då man höstade vilt gräs.De brukade tillverkas av bönderna själva med undantag av hjulen som beställdes av någon vagnmakare.Bören var av den här gängse typen med spolar av ene eller vide.Dessa var "glöggade" i med stämjärn,och benen var trädde på ~~skalkarna~~ skalmarna.Då ~~hörs~~ man drog bören efter sig var skalmarna försedda med ett hack så att handen ej skulle slinta av. Skalmarna var gjorda av fyre.Bören hade träaxel och om hjulen var lagt bandjärn. Bören drogs av en s.k. "börahäst" d.v.s. en människa. På bören kunde man lasta åtminstone 100 kg. grönt gräs. Bören användes att köra upp gräset från sankmarkerna där man höstade det till "braiorna" där det skulle torka.På småställen utan häst drog de in det torkade gräset (höet) direkt på höstabören. Ibland kunde den användas ävem till att köra in säd på tegar som låg hemmavid.Man kunde lasta en trave (24 nekar).Börens träaxel skulle smörjas med talg,vilket man gjorde före begagnandet och vid behov.

ACC. N:R M. 16360:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Höet inkördes i vagnar med särskilda häckar. Då man kommit fram till höladan tog man av häcken på ena sidan och välte lasset på gårdsplatsen. För att få det in brukade man använda en ränna som gick upp på höskullen eller till homejan. Med hjälp av en stång, försedd med två horn och en träbåge, en.s. höföra fördes höet så upp, där det togs emot och packades av pojkar.

Då sagesmannen tog emot stället 1913 lade han ut den mesta vildhöstnaden till bete och sådde gräs. Vanligen såddes gräs i vårsåden. På ett halvt tunnland blev det lika mycket gräs som tidigare på 10 - 12 tunnland. Efterhand som man odlade upp mera mark fick man råd till mera gräsodling också. I och med att vildhöstnaden upphörde försvann bruket av bärerivorna. Man hade i stället stora rivot med järnpinnar i och sedan hästräfsor. Numera har man börjat gå ifrån även hästrivorna och har s.k. släprivor. Menom att det odlade gräset var längre och blandat med klöver kunde man nu börja använda hötjugor då det höll ihop bättre. Det kunde stickas upp på logen och höförorerna behövdes inte heller.

ACC. N:R M. 16360: 7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Insjöfiske. Förr fiskades i Bälingesjön gädda, ål, brax , abborre och mört.

Ålen fångades med ålarev som betades med dagmask. Man satte hundra eller hundrafemtio krok på en rev. Man satte reven om kvällen och vittjade den vid 4-5 tiden på morgonen. Man kunde få ålar på 3-4 hekto. Man satte reven dels på våren och dels på hösten. På våren fångade man ål då allöven var stora som musöron (i maj nånad). På hösten var det sist i september och i oktober.

Vid Skingeröds mölla användes ålakistor. Det är mest efter stora regn det brukar bli ål i dem. En är utsedd att ha tillsyn över ålakistorna och han får dela ut ål till delägarna. Även i Ulfs finns ålakista. Gustaf Jakobsson brukar se till den.